

Ystads kommun

Revisionen

Till kommunfullmäktige i Ystads kommun

Revisorernas redogörelse för år 2020

I enlighet med kommunallagens krav har vi granskat all verksamhet som bedrivs inom kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsområden. Vi har genom lekmannarevisorer granskat den verksamhet som bedrivs i kommunens bolag.

Vi har bedömt om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi har granskat styrelsens och nämndernas verksamhet i den omfattning som vi anser motiverat. Granskningsinsatserna har planerats med utgångspunkt från bedömning av risk och väsentlighet. Genom bedömningarna har ett antal prioriterade granskningsområden framkommit vilka har dokumenterats i en revisionsplan för 2020.

Revisionens arbete syftar ytterst till att ge fullmäktige underlag för ansvarsprövning. Under det löpande verksamhetsåret har revisorerna återkopplat resultatet av genomförda granskningar till de som blivit granskade. Det har skett genom presentation av granskningar, dialoger och överlämnande av granskningsrapporter. Resultatet av djupgranskningar överlämnas fortlöpande till fullmäktige.

Granskningens inriktning och resultat

Revisorerna ska årligen granska all verksamhet. För att möjliggöra en effektiv granskning har de förtroendevalda revisorerna delat in sig i arbetsgrupper med olika bevakningsområden. Varje grupp har tagit del av protokoll och annan viktig dokumentation inom bevakningsområdet. Minst två gånger per år besöker grupperna nämnder och styrelse för att informera sig. Det sker vanligtvis i samband med delårsrapport och årsredovisning. Gruppernas arbete och iakttagelser har redovisats vid revisionens möten.

Fördjupade granskningar

Under året har revisorernas granskningar av ansvarsutövandet kompletterats med fördjupade granskningar, till vilka sakkunniga biträden anlätats.

Granskning av budgetprocessen

Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna har en tillräcklig styrning och uppföljning i syfte att säkerställa att hålla budget och genomföra beslutade effektiviseringar och besparingar.

På generell nivå identifierades ett antal iakttagelser och förbättringsområden, exempelvis bristfälliga handlingsplaner för besparingsåtgärder då det inte framgår vilken besparing som gjorts och när den realiserats.

De stora nämnderna hanterar verksamheter som är volym- och behovsstyrda, varför mer fokus behöver riktas mot att sänka kostnader per enhet, då nämnderna inte kan styra över fler eller färre barn, elever hemtjänststimmar eller motsvarande.

Vidare gjordes bedömningen att de nämndinterna resursfördelningsmodellerna, som exempelvis internhyressystem och prismodeller, i flera fall behöver utvecklas för att inbegripa de faktiska kostnaderna. Det noterades att nämnderna har arbetat med frågorna men att det har tagit för lång tid. Sammantaget gjordes bedömningen att det kvarstår mycket arbete innan kommunens nämnder är i ett läge av att kontinuerligt arbeta med effektiviseringar och anpassningar.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderade vi kommunstyrelsen:

- ▶ Att i budgetprocessen fokusera på nämndernas långsiktiga ekonomiska planering.
- ▶ Att förändra inriktning i uppsikten över nämnderna genom att stödja nämnderna i långsiktighet och att kostnads- eller resursfördelningsmodeller finns på plats och att det därmed finns simuleringsmöjligheter för att göra anpassningar i förhållande till förändrade förutsättningar.
- ▶ Att stödja nämnderna i arbetet med att planera sin ekonomiska verksamhet, fokus måste vara att sänka eller behålla kostnadsnivån per insats eller öka produktiviteten. Det är fel fokus, att i växande verksamheter, arbeta mot en total sänkning av kostnaderna.

Socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden och samhällsbyggnadsnämnden, rekommenderades att:

- ▶ Nämnden måste kontinuerligt arbeta med besparingar och effektiviseringar och se till att budgetprocessen också fokuserar på besparingspotentialen i nämndens verksamheter. Om det kontinuerliga arbetet saknas tar det för lång tid mellan att avvikelser uppstår till dess att anpassningar är genomförda.
- ▶ Fokus måste vara att sänka eller behålla kostnadsnivån per insats eller öka produktiviteten. Det är fel fokus, att i växande verksamheter, arbeta mot en total sänkning av kostnaderna.
- ▶ Besparingsplaner och redovisning av genomförda åtgärder måste kunna presenteras respektive redovisas på ett underbyggt och trovärdigt sätt.
- ▶ Nämnden måste ha kontroll över transparanta resursfördelnings- eller prissättningsmodeller, vilket är grunden för att arbeta med kontinuerliga effektiviseringar. Modellerna ger också möjlighet att simulera kostnader vid förändringar av volymer och/eller behov.

Granskning av inköpsprocessen

Granskningens syfte var att bedöma om inköpsprocessen är ändamålsenligt utformad i förhållande till lagen om offentlig upphandling.

Vår sammanfattande bedömning var att inköpsprocessen i kommunen behöver utvecklas. I granskningen framkom att det finns brister som behöver åtgärdas för att uppnå en ändamålsenlighet gentemot lagen om offentlig upphandling. Bedömningen gjordes mot bakgrund att det saknas objektiva villkor för avrop i några av kommunens ramavtal. Vi såg därmed en risk för att leverantörer väljs på ett godtyckligt sätt och att det inte är tydligt för leverantörer på vilka grunder som valen görs i dessa avtal.

Det var positivt att det finns tydliga riktlinjer för upphandling och inköp och genomförd stickprovsundersökning visade överlag på god avtalstrohet. Inköp via e-handel observerades som en framgångsfaktor.

Vidare observerades ett behov av att förtydliga ansvar och roller för att kommunen ska uppnå en enhetlig inköpsprocess. Det framkom att det finns ett behov av att utveckla avtalsdatabasen så att den blir mer användarvänlig.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderade vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Säkerställa att det finns objektiva villkor för tilldelning av kontrakt inom ramavtalen. Detta bör åstadkommas med en tydligare rangordning och/eller fördelningsnyckel för avrop på avtal.
- ▶ Se över möjligheterna att utöka användningen av E-handel
- ▶ Säkerställa att aktuella avtal är kända inom organisation, vilket bör inkludera en mer användarvänlig avtalsdatabas
- ▶ Förtydliga ansvar och roller för att klargöra ägarskapet av inköpsprocessen

Granskning av fastighetsunderhåll

Granskningens syfte var att bedöma om samhällsbyggnadsnämnden har en tillfredsställande styrning och kontroll av fastighetsunderhållet.

Den sammanfattande bedömningen var att samhällsbyggnadsnämnden behöver stärka styrning och kontroll av fastighetsunderhållet. Nämnden behövde däri tydliggöra vilken kvalitativ standard som underhållet ska syfta till att upprätthålla. Detta utgör grunden för underhållsarbetet och bör vara tydligt både för såväl de som utför underhållet som för hyresgästerna.

Det saknades dokumenterade rutiner för underhållsprocessen. Detta medför en risk att arbetet blir personbundet och skapar otydligheter i organisationen. Därutöver bedömdes det vara en brist att det befintliga fastighetssystemet inte används i önskvärd utsträckning. Systemet har funktioner som möjliggör en systematisk långsiktig planering av underhåll. Det arbetssätt som tillämpas idag är tidskrävande och innebär en stor mängd manuell handpåläggning. Nämnden bör på ett tydligare sätt säkerställa att det kontinuerligt sker en systematisk prioritering avseende underhållsåtgärder baserat på riskanalyser. I samband med budgetprocessen för 2021 har detta delvis genomförts, vilket är positivt.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderade vi samhällsbyggnadsnämnden att:

- ▶ Definiera vilken kvalitativstandard som fastighetsunderhållet ska upprätthålla.
- ▶ Säkerställa att det finns dokumenterade rutiner för underhållsprocessen.
- ▶ Säkerställa att det finns en behovsbedömning och planering avseende underhåll på kort och lång sikt.

Granskning av vuxenutbildningen

Granskningens syfte var att bedöma om gymnasienämnden säkerställer ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete inom den kommunala vuxenutbildningen och hur nämnden arbetar för att leva upp till skollagens kvalitetskrav på utbildningen.

Den sammanfattande bedömningen var att vuxenutbildningen i Ystads kommun bedrivs på ett delvis ändamålsenligt sätt. Vuxenutbildningen behöver utvecklas avseende det systematiska kvalitetsarbetet, arbetet med genomströmning inom SFI och antagning till kommunal vuxenutbildning.

Ystads kommun

Revisionen

I granskningen gjordes bedömningen att nämnden hade fastställt mål som saknar aktiviteter och indikatorer för att kunna bedöma om målen har uppfyllts. Vidare saknades ändamålsenliga nyckeltal och indikatorer i verksamheternas uppföljning. Det saknades därtill en plan för det systematiska kvalitetsarbetet i egenregion.

I granskningsrapporten rekommenderas gymnasienämnden att:

- ▶ Utveckla arbetet med nämndmål i syfte att förtydliga målen och möjliggöra uppföljning.
- ▶ Utveckla det systematiska kvalitetsarbetet genom att strukturera dokumentationen så att exempelvis jämförelser över tid eller med andra kommuner eller riket möjliggörs. Arbetet behöver också utvecklas avseende analys och reflektion.
- ▶ Förtydliga hur mål och utvecklingsområden på olika nivåer: nationella mål, nämndmål, prioriterade utvecklingsområden och övergripande utvecklingsområden samt aktiviteter förhåller sig tillvarandra.
- ▶ Utveckla uppföljningen av utbildning i extern regi genom att exempelvis upprätta dokumentation och utveckla dokumentationens struktur och kvalitet.
- ▶ Förtydliga beslutsfattandet i samband med antagning till den kommunala vuxenutbildningen och säkerställa att det framgår att beslutet om antagning kan överklagas

Uppföljning av granskningar genomförda 2019

Varje år genomförs en uppföljning av tidigare års granskningar. Uppföljning av 2019 års granskningar visade att nämnderna delvis har följt de rekommendationer som revisionen lämnat.

Granskning av delårsrapport per 2020-08-31

Syftet med granskningen var att bedöma om kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning och det lagstadgade balanskravet kommer att uppnås.

Prognosen för helåret indikerade att balanskravsresultatet kommer att uppnås. Samtliga två finansiella mål för räkenskapsåret bedömdes uppnås vid årets slut. Av sju övergripande mål bedömdes fem av målen uppnås för helåret. Sammantaget bedömde vi att resultatet i delårsrapporten i allt väsentligt var förenligt med de mål fullmäktige beslutat om.

Granskning av årsbokslut och årsredovisning

Efter granskningen av årsredovisningen för 2020 är vår sammanfattande bedömning följande: Årets resultat uppgår till 64,8 mnkr vilket avviker positivt mot föregående år med 48,1 mnkr. 2020 års resultat avviker positivt mot budget med 29,5 mnkr. I förhållande till prognos i delårsrapport för tertial 2 avviker resultatet negativt med cirka 3,8 mnkr.

Ökningen av verksamhetens nettokostnader uppgår för 2020 till 2,7 % (4,3 %). Skatteintäkter, bidrag och utjämning har ökat under 2020 med 5,5 % (5,0 %). Nettokostnadernas andel av skatteintäkter och generella bidrag uppgår till 96,2%. Under året har kommunen erhållit 57,3 mnkr i statsbidrag för att hantera COVID-19 pandemin. Justerat för dessa engångsstöd så har skatteintäkterna ökat med 0,2% jämfört med 2019.

Verksamheternas totala budgetavvikelse uppgår till -12,5 mnkr. Störst underskott visar Socialnämnden med en negativ

Ystads kommun

Revisionen

budgetavvikelse på -15,0 mnkr, vilket bland annat beror på ökade kostnader inom externa placeringar, ökade kostnader för hemtjänst, ökade kostnader inom särskilt boende. Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett budgetunderskott på 7,0 mnkr. I förhållande till prognosen i tertial 2 innebär utfallet en negativ budgetförändring med 6,0 mnkr.

Soliditeten exkl. pensionsåtagande uppgår till 24,5% (25,5%), minskningen bedöms bero på att kommunens överskott inte ökat i samma takt som kommunens investeringar. En låg soliditet kan begränsa det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet.

Lekmannarevision

Lekmannarevisorerna har besökt bolagen vid minst två tillfällen under året för att informera sig om bolagens verksamhet. En granskning av inköpsprocessen har genomförts.

Information från verksamheterna

Revisorerna har informerat sig genom att bjuda in företrädare från olika verksamheter till revisorernas sammanträden och genom att göra besök i verksamheter. Två gånger om året under våren och hösten träffar ansvariga revisorer och lekmannarevisorer alla nämnder och bolag.

Information har lämnats i samband med slutrevisionssammanträden av ekonomichef.

Dialog med fullmäktige

Revisionens presidium har under året sammanträffat med kommunfullmäktiges presidium vid några tillfällen. Vid dessa möten har information lämnats om bland annat revisorernas arbetssätt och genomförda granskningar. Erfarenheter har utbyts och revisorerna har fått en återkoppling på revisionsarbetet.

Erfarenhetsutbyte och utbildning

Revisorerna i sydöstra Skånes kommuner träffas regelbundet för dialog samt för att delge varandra erfarenheter i granskningsarbetet. Revisorerna har deltagit i seminarier och utbildningar. Revisorerna ingår även i EY:s regionala och nationella kundråd. Genom kundråden ges möjlighet till kunskapsdelning och nätverksbyggande med andra kommuner. Möjligheten att närvara och genomföra utbildningar har påverkats av pandemin.

Övrigt

Kommunrevisionen består av nio ordinarie revisorer. EY har under året varit sakkunnigt biträde till de förtroendevalda revisorerna.

Bruno Andersson har inte deltagit i granskningen av myndighetsnämnden.
Anders Karlberg har inte deltagit i granskningen av samhällsbyggnadsnämnden.